Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Jodenbreestraat 25
1011 NH Amsterdam

Postbus 1840
1011 NH Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum Juli 2016
Behandeld door OJZ/Diversiteit/Margie Pattiselanno
Onderwerp beleidsbrief Gedeelde Geschiedenis

Geachte raadsleden,

Hierbij bieden wij u de beleidsbrief Gedeelde Geschiedenis aan. Hiermee geven we uitvoering aan beleidsvoornemens die bij de evaluatie van het in 2013 gehouden slavernijherdenkingsjaar zijn geformuleerd.

Gedeelde Geschiedenis stimuleert het proces waarin de geschiedenis van de stad een meerstemmig en veelkleurig geheel wordt van en voor alle Amsterdammers, door voor ieders verhaal ruimte te helpen maken en de dialoog te bevorderen.

Er gebeurt al heel veel op het gebied van delen van geschiedenis over de stad Amsterdam en de geschiedenis van Amsterdammers. Met deze beleidsbrief worden alle initiatieven met elkaar verbonden. Het meerstemmig geluid in onze veelkleurige stad groeit. Wij richten ons op een ambitie, om dit geluid nog meer te laten horen en om de verbinding van binnenuit nog meer te versterken. Uw werk en dat van het college speelt zich nu al vaak af tegen de achtergrond van de geschiedenis van Amsterdam. Denk aan de 4 en 5 mei herdenking, de herdenking van het slavernijverleden en het delen van de geschiedenis van Amsterdam in onze internationale contacten. Wij willen dat het delen van geschiedenis steeds meer vanzelfsprekend bij het karakter en de (internationale) uitstraling van Amsterdam gaat horen.

Deze beleidsbrief bevat allereerst de visie achter de beleidslijn Gedeelde Geschiedenis. Vervolgens komt aan bod hoe wij de uitvoering in de komende periode gestalte geven: door projecten te faciliteren, historische sporen zichtbaar te maken in de stad, in gesprek te gaan met musea en erfgoedinstellingen, en aanbod te realiseren voor het onderwijs. Daarbij is het voornemen om in oktober 2016 een Kick-off van Gedeelde Geschiedenis te organiseren die kan uitgroeien tot een jaarlijks evenement. Tijdens de Kick-off, die aansluit bij de landelijke Maand van de Geschiedenis, worden Amsterdamse projecten op het vlak van gedeelde geschiedenis in de etalage gezet. Tot slot treft u als bijlage bij deze brief een overzicht aan van lopende projecten die gerelateerd zijn aan Gedeelde Geschiedenis.

HET VERBINDEN VAN ALLE AMSTERDAMMERS

De stad Amsterdam heeft een geschiedenis, maar ook elke buurt, elke groep en elke individuele Amsterdammer heeft een eigen geschiedenis. Al die verhalen samen zorgen voor inkleuring van het grote verhaal van de stad. Gedeelde Geschiedenis is gericht op het naar boven halen van die veelheid aan verhalen en invalshoeken die duidelijk kunnen maken hoe divers de Amsterdamse bevolking is samengesteld.

Daarnaast streeft het gemeentebestuur er binnen Gedeelde Geschiedenis naar dat alle inwoners van de stad kennis kunnen nemen van een aantal belangrijke onderdelen van de Amsterdamse geschiedenis die een sterke doorwerking hebben in het heden en die bij uitstek vragen om reflectie en debat. Dan gaat het met name om het karakter van Amsterdam als migratiestad en om beladen onderdelen van de Amsterdamse geschiedenis die noodzaken tot herdenking en bezinning: het slavernij- en koloniale verleden en de Tweede Wereldoorlog.

Amsterdam profileert zich als een stad die de mensenrechten hoog in het vaandel heeft. Dat betekent dat elke inwoner van de stad zichzelf moet kunnen zijn en in vrijheid tot keuzes moet kunnen komen. Kennis van de geschiedenis van de stad en reflectie op zowel de mooie als de donkere kanten van die geschiedenis kunnen het besef van vrijheid inkleuren en verdiepen. Gedeelde Geschiedenis raakt daarmee ook aan het thema mensenrechten.

Kosmopolitische stad

Met 180 nationaliteiten is het huidige Amsterdam een zeer internationale stad en dat zal alleen nog maar toenemen. Al vanaf de 16de eeuw vormen binnen- en buitenlandse migranten een belangrijke motor van de stedelijke economie en van het culturele leven. Het kosmopolitisme is verweven met de identiteit van Amsterdam, zoals dat bij veel wereldsteden het geval is. Een heel diverse stadsbevolking en een vrijzinnige mentaliteit waren dan ook steeds kenmerkend voor de Amsterdamse geschiedenis.

De komst van nieuwkomers is per definitie niet probleemloos. Er moet het nodige worden ondernomen om tot een steeds weer nieuwe samenhang te komen. Aan de ene kant moeten nieuwkomers zich verbonden gaan voelen met hun nieuwe plek van vestiging. En aan de andere kant moet de stad steeds weer tot een nieuw geheel worden gesmeed, waarbij de langer gevestigden ruimte creëren voor de nieuwkomers. Het gemeentebestuur ziet het versterken van de sociale samenhang en het bevorderen van de verbondenheid van inwoners met de stad als belangrijke doelstellingen. Iedereen die in de stad woont is Amsterdammer. Het gevoel van erbij horen kan via Gedeelde Geschiedenis gestimuleerd worden door inwoners nadrukkelijk te betrekken bij de historische en actuele identiteit van de stad: Amsterdam, dat ben jij ook – ook jij draagt met je verhaal bij aan de geschiedenis en aan de identiteit van de stad.

In het kader van "Amsterdam internationaal verantwoordelijke hoofdstad" wordt in internationaal beleid veel aandacht besteed aan de geschiedenis van de stad. Een aansprekend voorbeeld daarvan is het project Historische Goudmijnen (2011 – heden). Dit project gaat specifiek over het gedeelde verleden van Amsterdam en landen waarmee de stad (economische) betrekkingen onderhoudt. Tot nu toe verschenen in de reeks boekjes over Amsterdam en Japan, Turkije, Korea, Vietnam, Brazilië, China, India, de Verenigde Staten, Marokko, Argentinië en het boekje 'Amsterdam and Europe'.

Met verhalen scheidslijnen overbruggen
Een van de instrumenten om tot meer onderling begrip tussen inwoners te komen is het uitwisselen van persoonlijke verhalen en het stimuleren van open gesprekken daarover. 'The shortest distance between two people is a story,' zoals het motto luidt van het onlangs gestarte internationale project Migrationlab. Niet voor niets ontstaan overal in de stad projecten om burgers bekend te maken met elkaars verhalen. Vergeten, verwaarloosde of onbekende aspecten van de geschiedenis komen tot leven door ervaringsverhalen van betrokkenen. Nieuwkomers en andere burgers van wie het geschiedverhaal nagenoeg onzichtbaar was in het totale beeld van de Amsterdamse geschiedenis, kunnen zich door dit soort projecten gezien en erkend voelen in hun bijdrage aan Amsterdam waardoor ze zich meer onderdeel van de stad weten. Op deze manier beschouwd kan geschiedenis verbinden, kunnen mensen een gedeeld verleden gaan ervaren en daarmee ook meer vertrouwen in datgene wat Amsterdammers in het heden en in de toekomst met elkaar delen.

VISIE EN DOELEN

Tijdens het slavernijherdenkingsjaar 2013 zijn ervaringen opgedaan met het delen van verborgen en onbekende onderdelen van de Amsterdamse geschiedenis. Deze ervaringen vroegen om borging van de slavernijgeschiedenis en -erfenis op de langere termijn. In december 2014 is een Netwerk Slavernijverleden ingesteld met als taak voortgaand wetenschappelijk onderzoek, educatie en publieke discussie over het slavernijverleden en de doorwerking in het heden te organiseren. Bovendien werd geconstateerd dat het delen van geschiedverhalen over de stad onder de huidige Amsterdammers zich op een bredere thematiek zou moeten richten dan alleen het slavernijverleden. Dit vormde de basis voor de beleidslijn Gedeelde Geschiedenis.

In 2015 en 2016 heeft de afdeling Diversiteit vier brainstormsessies gehouden, waarin met tientallen vertegenwoordigers van projecten en van musea en erfgoedinstellingen is overlegd over de opzet van de beleidslijn. Sinds 2015 is bovendien in de bestaande subsidieregeling Burgerschap en Diversiteit ruimte ingebouwd voor Amsterdamse initiatieven waarin het delen van geschiedverhalen tussen inwoners van allerlei herkomst of de overdracht tussen generaties centraal staat.

Tegelijk hebben Amsterdamse burgers en instellingen in de afgelopen jaren talrijke activiteiten op het vlak van gedeelde geschiedenis opgezet, al dan niet ondersteund door de gemeente. Het voor het voetlicht halen van een diversiteit aan levensverhalen van Amsterdammers en het zoeken naar de verbindingen daartussen vormen samen kennelijk een invalshoek die zich nadrukkelijk aandient vanuit de opgaven op het vlak van sociale cohesie waar de stad en haar bewoners voor staan.

Doelen
Binnen deze context richt de inzet van de gemeente bij Gedeelde Geschiedenis zich op de volgende doelen:
1. De boodschap, ook internationaal, uitdragen dat de geschiedenis van de stad een geschiedenis is van elke Amsterdammer en dat deze veel diversiteit en kleur omvat. En omgekeerd, dat iedereen bijdraagt aan de geschiedenis van Amsterdam.
2. Het faciliteren en stimuleren van projecten in de stad die een dialoog tussen burgers op gang brengen over elkaars geschiedverhalen, zodat de kennis over elkaars achtergronden groeit en daarmee de erkenning van elkaars perspectieven en gevoeligheden.

3. Het creëren van verbindingen tussen deze projecten op stedelijk en stadsdeelniveau en het beter zichtbaar maken van de rijkdom aan lopende projecten op het gebied van Gedeelde Geschiedenis.
4. Het faciliteren en stimuleren van het Amsterdamse basis- en voortgezet onderwijs om aandacht te besteden aan Gedeelde Geschiedenis.
5. Bijdragen aan het diverser en inclusiever maken van musea, erfgoedinstellingen en andere gevestigde Amsterdamse instellingen die een rol spelen op geschiedenisgebied.

Doelgroepen
Gedeelde Geschiedenis is gericht op alle inwoners van de stad, ook op hen die nog maar kort in Amsterdam wonen (zoals studenten, expats en statushouders). Speciale aandacht zal uitgaan naar jongeren.

Thema's en invalshoeken
Gedeelde Geschiedenis kan over veel thema's gaan waarover Amsterdammers met elkaar verhalen willen uitwisselen. De volgende thema's verdienen volgens het gemeentebestuur in elk geval aandacht:
1 Amsterdam migratiestad
2 Kolonialisme en slavernij
3 Tweede Wereldoorlog
Dit zijn thema's die ook steeds terugkeren in de projecten die in de stad tot ontwikkeling komen. Het gaat hier om grote thema's die het aanzien van Amsterdam sterk beïnvloed hebben, en die bovendien een doorwerking hebben in de huidige samenleving. Ook gaat het om onderwerpen waar op individueel niveau pijnlijke facetten mee verbonden zijn die om verwerking vragen. Het zijn onderdelen van de Amsterdamse geschiedenis die bij uitstek vragen om reflectie, om het zich rekenschap geven van sterk van elkaar afwijkende ervaringen die huidige Amsterdammers en eerdere generaties daarmee hebben opgedaan. Op deze thema's zijn verborgen of vergeten verhalen naar boven te halen die de stadsgeschiedenis meer tot een verhaal van alle Amsterdammers kunnen maken.

Daarnaast kunnen projecten op buurtniveau thema's uitdiepen die te maken hebben met het historisch karakter van Amsterdamse buurten en met sterke verschuivingen daarin. Het zichtbaar maken van dergelijke lagen in de buurtgeschiedenis kan de verbondenheid van oude en nieuwe bewoners met elkaar en met de wijk versterken. Dit kan vorm krijgen door exposities in een buurtmuseum, informatieborden in de openbare ruimte, begeleide buurtwandelingen en projecten waarin bewoners aan de hand van voorwerpen, foto's of verhalen de dialoog met elkaar opzoeken.

Er zijn nog veel meer invalshoeken te noemen die in Gedeelde Geschiedenis aan bod kunnen komen, bijvoorbeeld Amsterdam als stad van vrijzinnigheid en protest (neem Provo in de jaren zestig of de ontwikkeling van de LHBTI-beweging), of Amsterdam als trendsettende stad op het gebied van cultuur en uitgaansleven (met bijvoorbeeld eetculturen en muziekstijlen uit de hele wereld). Ook voor dergelijke minder zware onderwerpen is plaats binnen Gedeelde Geschiedenis.

Beoogde resultaten
Gedeelde Geschiedenis heeft een looptijd tot de viering van het 750-jarig bestaan van de stad in 2025. In die periode kent de beleidslijn een groeikarakter waarbij voortdurend wordt ingespeeld op initiatieven die in de stad opbloeien, mede gefaciliteerd door de subsidieregeling van de

gemeente. Gedeelde Geschiedenis verbindt van binnenuit, vanuit de Amsterdammers zelf, vanuit de Amsterdamse vrijwilligers- en professionele partners, vanuit de ambtelijke organisatie van de gemeente Amsterdam en vanuit haar internationale betrekkingen.

De beoogde resultaten na afloop van deze looptijd zijn als volgt:
1. Er is samenhang ontstaan tussen de initiatieven en projecten in de stad. Op stedelijk niveau is zichtbaar gemaakt hoeveel projecten de stad op dit gebied rijk is. De mogelijkheden om Gedeelde Geschiedenis te verbinden met andere thema's zoals Burgerschap en de Vreedzame Wijk zijn optimaal benut.
2. De geschiedschrijving van Amsterdam is aangevuld met een aantal verborgen of vergeten bladzijden, en is daarnaast ingekleurd met een veelheid aan levensverhalen van Amsterdammers van allerlei slag.
3. Gedeelde Geschiedenis is tot een bekend begrip gemaakt in de stad Amsterdam en in haar internationale contacten. In het onderwijs, het culturele leven en het sociale domein kennen medewerkers het begrip en weten zij het in te passen in de eigen activiteiten.

UITGANGSPUNTEN

De door de gemeente te organiseren activiteiten en de te subsidiëren projecten dienen aan de volgende uitgangspunten te voldoen:

Faciliterende, stimulerende en verbindende rol gemeente

Amsterdam bruist al van de initiatieven die onder de noemer Gedeelde Geschiedenis te scharen zijn, zoals uit de bijlage van deze beleidsbrief blijkt. Daar zit geen centraal plan achter en zo moet het ook blijven. De creativiteit die opborrelt in al deze projecten heeft ruimte nodig. De gemeente wil een faciliterende, stimulerende en verbindende rol spelen. Daarnaast brengt de gemeente de relevante partners bij elkaar. Ook zijn er aan de gemeente gelieerde instellingen (Amsterdam Museum, Stadsarchief, OBA, Stedelijk Museum, Schouwburg, scholen etc.) die als gevolg van die relatie misschien wat gemakkelijker dan andere gestimuleerd kunnen worden.

Toekomstgerichtheid

De beleidslijn Gedeelde Geschiedenis is in wezen toekomstgericht: hoe gaan wij als Amsterdammers samen verder, wat delen wij, wat verbindt ons, hoe kunnen wij een werkelijke dialoog aangaan over elkaars levensverhalen om zo begrip te krijgen voor elkaars perspectieven en gevoeligheden? Verbinding met de programma's Vreedzame School en Vreedzame Wijk ligt dan voor de hand, omdat ook die gericht zijn op het respectvol omgaan met culturele verschillen door meer kennis van elkaars achtergronden. Gedeelde geschiedenis (met name het thema Tweede Wereldoorlog) maakt al deel uit van lespakketten waarmee Vreedzame School/Wijk werkt.

Geschiedenis delen op drie manieren

Het delen van historische verhalen kan meerdere invullingen krijgen:
1. Het kan gaan om dezelfde geschiedenis delen met verschillende groepen (of hun voorouders) die deze geschiedenis op een andere wijze hebben beleefd, zoals in het geval van slavernijgeschiedenis.
2. Het kan ook het delen van levensverhalen betreffen met anderen die jouw geschiedenis niet kennen en daardoor meer van jouw achtergrond te weten komen, zoals bij het uitwisselen van vluchtelingenverhalen.

3. Het kan betrekking hebben op de overdracht van geschiedverhalen en van erfgoed tussen generaties, zoals vaak bij projecten rond de Tweede Wereldoorlog het geval is. Vaak is dan het doel dat jongere generaties het stokje overnemen en de inspanningen van de oudere generaties een vervolg geven, waarbij zij het verhaal ook kunnen vertalen naar de relevantie voor de huidige tijd.

Zorgvuldige omgang met historische gevoeligheden
Het delen van geschiedverhalen is in Gedeelde Geschiedenis de invalshoek om onderling begrip en verdraagzaamheid te bevorderen. Het verleden kan verbinden, maar er is ook een andere kant. Niet elke groep heeft dezelfde beleving van eenzelfde periode. Dit kan ook pijnlijke confrontaties opleveren als beide groepen erkenning van hun kant van het verhaal wensen. Uitgangspunt van Gedeelde Geschiedenis is dat meer beladen facetten van de Amsterdamse geschiedenis niet worden ontweken, maar juist onder de loep genomen om zo tot een meerstemmig geschiedverhaal van de stad te komen. Dit vraagt om een verdere dialoog tussen zoveel mogelijk Amsterdammers. De beleidslijn richt zich mede op methodiekontwikkeling om historische gevoeligheden bespreekbaar te maken. Daarbij zal de focus liggen op een zo groot mogelijke openheid, zelfreflectie en toekomstgerichtheid.

Ervaringskennis inbedden binnen wetenschap
Het gaat in Gedeelde Geschiedenis eerst en vooral om het verbinden van burgers op basis van het uitwisselen van ervaringskennis en persoonlijke historische verhalen. Samen dragen die bij aan de bestaande wetenschappelijke kennis. Geschiedschrijving is echter meer dan een optelsom van individuele verhalen; bij de uitwisseling van verhalen en perspectieven binnen projecten zal dan ook altijd een inkadering binnen en toetsing aan bestaand historisch onderzoek nodig zijn.

Extra aandacht voor jongeren
Het bereiken van jongeren, een belangrijke doelgroep van Gedeelde Geschiedenis, vereist creatief nadenken samen met jongeren zelf. Zo heeft het Nationaal Comité 4 en 5 mei diverse onderzoeken geïnitieerd (jaarlijkse monitor Nationaal Vrijheidsonderzoek; generatieonderzoek Universiteit Utrecht) om te peilen in welke opzichten de beleving van 4 en 5 mei verandert en hoe op die veranderde beleving in te spelen is. De begrippen vrijheid en onvrijheid zijn daarbij een leidraad. Geëigende middelen om de afstand in de tijd te overbruggen zijn bijvoorbeeld theatervoorstellingen, persoonlijke verhalen van ooggetuigen en nabestaanden, of interactieve concepten waarbij de eigen leefwereld van jongeren erin wordt betrokken.

WERKWIJZE EN INSTRUMENTEN

1 Facilitering van lopende en nieuwe projecten
De projecten in de stad die met gedeelde geschiedenis te maken hebben, zijn in de meeste gevallen 'van onderaf' gestart op initiatief van een gedreven Amsterdammer of een kleine organisatie. Vaak zijn locaties en de verhalen die door die plek of dat gebouw worden opgeroepen de invalshoek. Een deel van deze projecten wordt door de gemeente gesubsidieerd, zowel op stadsdeelniveau als op stedelijk niveau. Potentieel is er een grote betrokkenheid vanuit deze initiatiefnemers bij de beleidslijn Gedeelde Geschiedenis, zoals bleek uit diverse brainstormbijeenkomsten. De gemeente kan dankbaar aanhaken bij het vele dat al gebeurt. Een gemeentelijke rol dient zich, behalve via voortgaande subsidieverlening, vooral aan op het vlak van het verbinden en zichtbaar maken van de vele projecten. Voor veel Amsterdammers zal het nieuw zijn dat de stad zoveel van dit soort projecten kent. De betrokkenheid van de

initiatiefnemers bij het wel en wee van de stad waarvan deze projecten doortrokken zijn, vormt een positieve boodschap die het waard is om door het stadsbestuur geaccentueerd te worden.

In de bijlage van deze beleidsbrief zijn ruim dertig projecten in kaart gebracht die verwant zijn aan de doelstellingen van Gedeelde Geschiedenis. Het overzicht beoogt een indruk te geven van de verscheidenheid aan projecten in Amsterdam die hieraan raken.

2 Stedelijke zichtbaarheid

De ambitie is om alle Amsterdamse projecten die te maken hebben met het delen van geschiedverhalen onder een 'stedelijke paraplu' bij elkaar te brengen, waardoor hun zichtbaarheid op stedelijk niveau verbetert. Daarmee spreekt het gemeentebestuur erkenning en waardering uit voor het belang van dit soort initiatieven voor de verbinding van Amsterdammers. Deze stedelijke overkoepeling van de projecten betekent uiteraard niet dat de gemeente particuliere initiatieven overneemt. Ook schrijft de gemeente geen geschiedenis. Het gaat dus om een faciliterende en stimulerende rol van de stedelijke overheid, in samenwerking met de stadsdelen. Deze verbinding en grotere zichtbaarheid op stedelijk- en stadsdeel – niveau krijgen op de volgende manieren gestalte:

2a Kick-off Gedeelde Geschiedenis

In oktober 2016 vindt de Kick-off van Gedeelde Geschiedenis plaats, waarin allerlei initiatieven en projecten zich kunnen presenteren. De keuze voor de maand oktober 2016 heeft meerdere redenen. Landelijk is oktober traditioneel de Maand van de Geschiedenis, die dit jaar in het teken staat van het thema 'grenzen'. Daarnaast wordt op 27 oktober de verjaardag van de stad Amsterdam gevierd, georganiseerd door het initiatiefcomité dat de viering van 750 jaar Amsterdam voorbereidt. Tot slot viert Pakhuis De Zwijger het eigen tienjarige bestaan in diezelfde maand oktober en wil dit in het teken zetten van de geschiedenis van de stad. Al deze evenementen bieden uitgelezen kansen om bij aan te haken. De precieze vormgeving van het Amsterdamse evenement rond Gedeelde Geschiedenis hangt af van het overleg met de organisatoren van deze evenementen. Voor onderwijsactiviteiten is nog een gunstig aspect van de keuze voor de maand oktober dat hierin de herfstvakantie valt, waarin musea traditioneel uitgebreide programma's voor kinderen en jongeren organiseren. Ook daar liggen kansen.
De ambitie is dat de Kick-off van Gedeelde Geschiedenis omgezet wordt in een jaarlijks fenomeen, waarbij wisselende activiteiten en projecten met elkaar worden verbonden. Door het steeds meer erbij betrekken van bestaande initiatieven in de stad en van gevestigde musea en erfgoedinstellingen kan sprake zijn van een groeimodel waarbij het evenement jaarlijks andere accenten krijgt en van een toenemend bereik sprake is.

2b Een diversiteit aan historische sporen in de stad

De gemeente wil ideeën ontwikkelen en projecten faciliteren voor het blijvend zichtbaar maken van verschillende aspecten van de Amsterdamse geschiedenis in het fysieke beeld van de stad. Hier maken ook minder gunstige aspecten deel van uit, zodat niet alleen de monumentale overblijfselen van glorierijke aspecten van de Amsterdamse geschiedenis het beeld bepalen. Zo zijn er meer herinneringsplekken met betrekking tot slavernij te markeren met informatieborden of plaquettes dan nu het geval is.
Een richtinggevend voorbeeld is de toenemende aandacht in het straatbeeld voor het lot van de vele uit Amsterdam weggevoerde en omgekomen joden. Voor steeds meer huizen liggen Stolpersteine (struikelstenen) in de stoep: metalen plaatjes met de naam van de omgekomen bewoners van dat huis. Aan de Nieuwe Keizersgracht heeft de hele straat zelfs samengewerkt om in de kade de namen van alle weggevoerde bewoners aan te brengen en zo hun herinnering levend

te houden. Zeker met betrekking tot de jodenvervolging neemt de behoefte duidelijk toe om herinneringen en geschiedverhalen te verbinden met de concrete plekken waar de gebeurtenissen hebben plaatsgevonden.
Een tijdelijke vorm van het aandacht besteden aan historische sporen is een 'guerrilla' van foto-exposities door de stad, naar het voorbeeld van de indringende expositie over de Februaristaking op het Mr. Visserplein. In de loop van een half of een heel jaar zouden thematische foto-exposities in de open lucht op allerlei historische plekken in de stad kunnen opduiken, aansluitend bij de geschiedenis van die plek. Hier heeft de gemeente een stimulerende en faciliterende taak en geeft dit vorm via een 'call for projects'. Dit is een oproep om in dit kader projecten te ontwikkelen. Bij het aanjagen van deze initiatieven kunnen de stadsdelen bij uitstek een grote rol spelen.

2c Kennisuitwisseling

De gehouden brainstormsessies waarin de opzet van deze beleidslijn met het veld is besproken, kunnen uitmonden in geregelde inspiratiesessies voor de organisatoren van stedelijke en buurtgerichte projecten. Hier kunnen zij hun projecten presenteren, ervaringen uitwisselen en nieuwe richtingen voor projecten gezamenlijk bespreken. Het initiatief hiervoor ligt bij de betrokkenen zelf, maar de gemeente kan dit faciliteren.

2d Samenwerking met musea en erfgoedinstellingen

De beleidslijn is er mede op gericht structurele aandacht voor Gedeelde Geschiedenis te stimuleren bij gevestigde musea, erfgoed- en educatieve instellingen. Ook het Amsterdams Fonds voor de Kunst is een potentiële samenwerkingspartner die geïnteresseerd is in het bijdragen aan deze beleidslijn.
Als de gevestigde musea en erfgoedinstellingen gaan participeren in Gedeelde Geschiedenis, kan op den duur een aanzienlijke schaalvergroting worden bereikt. Uit een inventariserende ronde langs de meest relevante instellingen bleek dat zij graag bij Gedeelde Geschiedenis aanhaken. Er zijn al vele aanzetten. In het slavernijherdenkingsjaar besteedden veel gevestigde instellingen aandacht aan het thema slavernij. In het Scheepvaartmuseum en het Tropenmuseum is dit onderwerp opgenomen in de vaste opstelling. Het Amsterdam Museum en Imagine IC profileren zich op de thema's migratie en diversiteit. Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis wil de mogelijkheden van een migratiemuseum onderzoeken. Het Stadsarchief is actief op thema's als Amsterdams positie in de wereld en de bijdrage van nieuwkomers aan de stad. Het Rijksmuseum wil graag beter inspelen op de diversiteit van de stadsbevolking.

2e Samenwerking met stichting Amsterdam 750 jaar

Overleg over samenwerking is gaande met de stichting die de viering van 750 jaar Amsterdam in 2025 voorbereidt. In de aanloop naar die datum wil de stichting jaarlijks op 27 oktober de verjaardag van de stad Amsterdam vieren. Dit initiatief is op dit moment sterk toekomstgericht met het perspectief van een Derde Gouden Eeuw voor Amsterdam als kader voor de gedachtevorming. Het is een uitdaging te bedenken hoe Gedeelde Geschiedenis hierbij aan te haken is. De interesse vanuit de stichting voor het thema migratie (met de oprichting van een Migratiemuseum in 2025 als ambitie) vormt in elk geval een verbinding met Gedeelde Geschiedenis.

3 Aanbod voor het onderwijs

De beste manier om gedeelde geschiedenis te verankeren in het bewustzijn van Amsterdammers is door via het onderwijs de jongste generaties te bereiken. In de recente beleidsbrief Burgerschap in het onderwijs (november 2015) wordt een beleid ontvouwd om de aandacht voor burgerschap, diversiteit en gedeelde geschiedenis op scholen te doen toenemen. Uit het recente rapport van

Margalith Kleijwegt, Twee werelden, twee werkelijkheden, dat in opdracht van het ministerie van Onderwijs is opgesteld, komt de geringe maatschappelijke binding van leerlingen pregnant naar voren. Vanuit de beleidslijn Gedeelde Geschiedenis kan op Amsterdamse scholen worden gewerkt aan het versterken van het Amsterdammer-gevoel van leerlingen: deze stad is ook van jou, je bent onderdeel van de geschiedenis van deze stad en je kunt er invloed op uitoefenen.

Vanuit de portefeuilles Diversiteit en Onderwijs wordt in oktober 2016 een conferentie Burgerschap in het Onderwijs georganiseerd, gericht op leerkrachten, onderwijsspecialisten en -ondersteuners. Gedeelde Geschiedenis zal een prominente plek op deze conferentie krijgen. De belangrijkste invalshoek is hoe controversiële thema's uit zowel de geschiedenis als uit actuele debatten in de klas bespreekbaar te maken zijn.

Tot slot, Gedeelde Geschiedenis raakt ook aan cultuureducatie. De publiciteit rond Gedeelde Geschiedenis kan leiden tot een toename van het bezoek aan stedelijke musea, buurtmusea en OBA-activiteiten.

FINANCIËN

Aanjaagbudget Gedeelde Geschiedenis

Jaarlijks is € 200.000 beschikbaar voor projecten en initiatieven over Gedeelde Geschiedenis. Dit budget kan gezien worden als een 'aanjaagbudget'. Dat wil zeggen dat het een extra stimulans is om gedeelde geschiedenis zichtbaar te maken in de stad. Los van dit budget zijn er projecten en initiatieven die tot stand komen met andere financiering, zoals onder meer van stadsdelen of particulieren. Plannen die een beroep doen op dit aanjaagbudget, worden getoetst aan de doelen en uitgangspunten zoals die in deze beleidsbrief zijn omschreven.

Subsidieregeling Burgerschap en Diversiteit

Daarnaast kunnen vrijwilligersorganisaties een beroep doen op de subsidieregeling Burgerschap en Diversiteit voor kleinschalige aanvragen voor activiteiten op het gebied van gedeelde geschiedenis. Deze regeling kent subsidie toe aan vrijwilligersprojecten over mensenrechten, emancipatie van mannen en vrouwen algemeen, emancipatie en acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse-conditie (LHBTI's), antidiscriminatie, gedeelde geschiedenis en het opzetten of versterken van een belangenorganisatie op de genoemde gebieden.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Amsterdam,

A.H.P. van Gils

Secretaris

E.E. van der Laan

burgemeester

BIJLAGE: overzicht van lopende projecten, specifiek in Amsterdam of mede in Amsterdam, die een link met Gedeelde Geschiedenis hebben

Dit overzicht is bedoeld om een indruk te geven van de verscheidenheid aan projecten die raakvlakken hebben met Gedeelde Geschiedenis. De inventarisatie is niet volledig.

Diversiteit en levensverhalen algemeen

- *180 Amsterdammers* (Amsterdam)
  Viering van de diversiteit van Amsterdam aan de hand van de levensverhalen van 180 inwoners met elk een andere nationaliteit. Onder meer dagelijks in *Het Parool* en op radiozender AmsterdamFM. Initiatief van AmsterdamFM en Amsterdam Marketing.
- *Talent aan Tafel* (Amsterdam)
  Diner in het kader van de Nacht van de Geschiedenis (oktober 2016) om te bespreken hoe ondernemende immigranten in Nederland hun ambities kunnen verwezenlijken. Initiatief van Stichting Fronterra en Rijksmuseum.
- *Het Verhalenhuis* (Amsterdam)
  Acteurs vertellen op basisscholen verhalen, mythen en sprookjes uit de canon van de wereldbeschaving. Voorgenomen vervolg: Geert Mak vertelt aansprekende verhalen uit de Amsterdamse geschiedenis, waarna met de klas de plaatsen van handeling worden bezocht.
- *Imagine IC* (Amsterdam)
  Instelling, gevestigd in Zuidoost (maar niet daartoe beperkt), die tot doel heeft de identiteit en cultuur van migranten in Nederland te bevorderen. Jongeren zijn belangrijke doelgroep.
- *Geheugen van Oost* (Amsterdam-Oost)
  Website met historische verhalen van mensen die nu in Amsterdam-Oost wonen of daar vroeger gewoond hebben.
- *Geheugen van West* (Amsterdam-West)
  Website met historische verhalen van mensen die nu in Amsterdam-West wonen of daar vroeger gewoond hebben.
- *Buurtmuseum Indische Buurt* (Amsterdam-Oost)
  Met het programma 'Historisering Indische Buurt' wil men een historische laag in de openbare ruimte aanbrengen (via informatiebordjes en begeleide wandelingen), waardoor bewoners ondanks hun zeer diverse roots een gezamenlijke buurtgeschiedenis krijgen aangeboden.
- *CultuurGidsen* (Amsterdam-Nieuw West)
  Buurtbewoners krijgen een opleiding om als CultuurGids interculturele projecten voor hun medebewoners te gaan organiseren. Initiatief van het ZID Theater.
- *Verhalentours* (Amsterdam)
  Voor meerdere plekken in de stad zijn door diverse particulieren verhalentours of Heritage Tours in de vorm van apps ontwikkeld over het verleden van het gebied, ondersteund met verhalen van mensen die het hebben meegemaakt (Cruquiuseiland, NDSM-gebied etc.)
- *Pakhuis de Zwijger tienjarig bestaan* (Amsterdam)
  In oktober 2016 programmering in het kader van de geschiedenis van de stad Amsterdam.

- *Vreedzame School en Vreedzame Wijk* (landelijk)
  Een groeiend aantal basisscholen in Amsterdam werkt met dit programma dat erop gericht is burgerschapsvaardigheden van kinderen versterken, zodat ze leren respectvol met culturele verschillen om te gaan en ook conflicten goed te hanteren.
- *Mensenbieb* (landelijk)
  Bibliotheek van mensen waar je een levend boek kunt lenen voor een bijzonder gesprek, bijvoorbeeld met een vluchteling of een transgender, oftewel met mensen die je niet elke dag tegenkomt.
- *Zina* (landelijk)
  Theatervoorstellingen op basis van levensverhalen van wijkbewoners en op locatie gespeeld, bijvoorbeeld Wijksafari Bijlmer. Initiatief van Adelheid Roosen.

Amsterdam internationaal en migratiestad

- *Historische Goudmijnen (International)*
  Het project Historische Goudmijnen (2011 – heden) gaat over het gedeelde verleden van Amsterdam en landen waarmee de stad (economische) betrekkingen onderhoudt. Tot nu toe verschenen in de reeks boekjes over Amsterdam en Japan, Turkije, Korea, Vietnam, Brazilië, China, India, de Verenigde Staten, Marokko, Argentinië en het boekje 'Amsterdam and Europe'.
- *Rederij Lampedusa* (Amsterdam)
  Non-commerciële rederij die rondvaarten verzorgt over Amsterdam als migratiestad, waarbij voormalige vluchtelingen als gids optreden. Er wordt gevaren met vluchtelingenboten die op weg naar Lampedusa door de Italiaanse kustwacht zijn opgepikt en zijn geschonken aan de rederij. Initiatief van Stichting De Gelukszoekers.
- *Marokkaanse migratie Indische Buurt* (Amsterdam-Oost)
  Buurtmuseum Indische Buurt is project gestart om verhalen van Marokkaanse migranten op te tekenen. Initiatief van Rogier Schravendeel.
- *Ongekend Bijzonder* (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht)
  Oral-historyproject waarin 248 levensverhalen worden opgetekend en verfilmd van vluchtelingen die hun weg hebben gevonden in Nederland. In Amsterdam uitgevoerd door Stadsarchief, met tevens participatie van Amsterdam Museum.
- *Welcome to The Living Room* (international)
  Project van de internationale stichting Migrationlab die in allerlei Europese steden, waaronder Amsterdam, ontmoetingen organiseert tussen migranten, vluchtelingen en de plaatselijke bevolking. Het delen van levensverhalen komt hierbij aan bod onder het motto: 'The shortest distance between two people is a story'.

Kolonialisme en slavernij

- *Meerstemmige geschiedenissen* (Amsterdam)
  Projecten gericht op het zichtbaar maken van sporen van het koloniaal verleden. Eerste project (2013): meerstemmige geschiedenissen rond het Makassarplein. Achtergronden van Indische straatnamen werden belicht en Amsterdammers met een Indische achtergrond wisselden verhalen uit met Marokkaanse en andere bewoners van het Makassarplein. Nieuw project (2016): uitbreiding naar andere Amsterdamse buurten, om te beginnen Nieuw-West met Surinameplein. Initiatief van Jayne Slot.

- *Gordel van Smaragd, Indische rondvaart door Amsterdam* (Amsterdam)
  Tocht per boot door de grachtengordel langs plekken met een Indische connectie. Initiatief van stichting Cerita Fakta.
- *Black Heritage Tours* (Amsterdam)
  Rondvaart door de grachtengordel langs sporen van het slavernijverleden. Initiatief van Jennifer Tosch.
- *Stichting Amsterdams Centrum 30 juni – 1 juli* (Amsterdam)
  Geeft gastlessen over het Amsterdamse slavernijverleden aan groepen 7 en 8 van basisscholen en betrekt deze kinderen vanaf 2016 ook bij de jaarlijkse herdenking bij het Monument van Besef op het Surinameplein.
- *Hotel Slotania* (Amsterdam)
  Cultureel project over de indorock uit Amsterdam die in de jaren vijftig/zestig furore maakte. Initiatief van Herman Keppy.
- *Keti Koti Tafels* (landelijk)
  Geritualiseerde dialoogtafel waarbij tijdens de maaltijd wordt stilgestaan bij de herdenking van de slavernij en de gevolgen in het heden. Initiatief van Mercedes Zandwijken.
- *Black Achievement Month* (landelijk)
  Uit VS overgenomen concept; is een aantal jaren beperkt gevierd in Nederland onder de noemer Black History Month. In oktober 2016 wil NiNsee een grootschaliger en meer toekomstgerichte editie organiseren, vandaar Achievement in plaats van History.
- *Aangespoeld* (landelijk)
  Levensverhalen in woord en beeld van Indische immigranten en hun nazaten, verzameld door het Indisch Wetenschappelijk Instituut. Initiatief van Edy Seriese.
- *Verhalensalon* (landelijk)
  Bijeenkomsten voor ouderen met een Indisch verleden om herinneringen te delen, waarbij ook historische scheidslijnen aan bod komen. Voorgenomen vervolg: oral history-project om deze levensverhalen vast te leggen in boek, website en film. Initiatief van Stichting Nusantara en Stichting Zieraad.

Tweede Wereldoorlog

- *Oorlog in Mijn Buurt* (vooral Amsterdam)
  Onderwijsproject waarin basisschoolkinderen ouderen interviewen over de oorlog in hun buurt. Er wordt nagedacht over uitbreiding naar andere invalshoeken, bijvoorbeeld Immigratie in Mijn Stad.
- *Vertelvoorstelling 'Het drama van het Weteringplantsoen'* (Amsterdam)
  Theatervoorstelling voor het onderwijs over de dertig geëxecuteerde verzetsstrijders op het Weteringplantsoen. Initiatief van Karel Baracs en Paul van Tongeren.
- *Vrijheidsmaaltijden* (Amsterdam)
  Aan talloze eettafels overal in de stad, in huiskamers, in openbare gebouwen of op straat, treffen Amsterdammers elkaar om kleine en grote verhalen over vrijheid uit te wisselen en zo verbondenheid te ervaren met hun tafelgenoten.
- *Namen en Nummers*, Kastanjeplein (Amsterdam-Oost)
  Met naambordjes van omgekomen joden vullen buurtbewoners een plattegrond van de Oosterparkbuurt in. Initiatief van Ida van der Lee.

- *Audioroute Literair Transvaal* (Amsterdam-Oost)
  Fragmenten van schrijvers die in de Transvaalbuurt woonden, met accent op jaren twintig en dertig toen het een voornamelijk joodse buurt was. Initiatief van Museum zonder Muren (buurtmuseum Transvaalbuurt).
- *Stolpersteine / Struikelstenen* (landelijk)
  Voor de deur van huizen waar omgekomen joden hebben gewoond wordt een metalen naamplaatje in de stoep aangebracht. Zo is hun geschiedenis zichtbaar en kan deze worden doorverteld.
- *Open Joodse Huizen / Huizen van Verzet* (landelijk)
  In woonkamers en op andere historische locaties vertellen getuigen en nazaten hun persoonlijke verhaal over de jodenvervolging (op 4 mei) en het verzet (op 5 mei).
- *Stichting Educatief Project ANNE* (landelijk)
  Programma gericht op scholieren van 12-17 jaar om het besef te versterken van de betekenis van de Tweede Wereldoorlog, met bezoek aan theatervoorstelling Anne.